

האב זכאי בבתו – שיעור כללי הרב ציקי ברלין שליט"א

יום חמישי, בשעה 12:00

למד קידושין דף ג ע"ב בכסף מנ"ל, ותו הא דתנן כו'

עד דף ד ע"א "אביה ובעלה מפירין נדריה". רש"י ותוס'. [ואת הסוגיה המקבילה בכתובות מו ע"ב רש"י ותוס']

1. קידושין דף מג ע"ב :

תנן התם: נערה המאורסה – היא ואביה מקבלין את גיטה. אמר רבי יהודה: אין שתי ידים זוכות כאחד, אלא אביה מקבל את גיטה. וכל שאין יכולה לשמור את גיטה – אין יכולה להתגרש. אמר ריש לקיש: כמחלוקת לגירושין, כך מחלוקת לקידושין. ורבי יוחנן אמר: מחלוקת לגירושין, אבל לקידושין – דברי הכל אביה ולא היא. ואמר רבי יוסי ברבי חנינא: מאי טעמיה דרבי יוחנן אליבא דרבנן? גירושין, דמכנסת עצמה לרשות אביה – בין היא ובין אביה. קידושין, דמפקעת עצמה מרשות אביה – אביה ולא היא.

4. ריטב"א דף ג ע"א :

מנ"ל דמקניא בכסף וכסף דאביה הוא כו' – ואימא לדירה פי' ודרשין הכי אין כסף ביציאה זו אבל יש כסף ביציאה אחרת ופרקינן השתא אביה מקבל קידושיה דכתיב את בתי נתתי לאיש הזה ואיהי שקלא כספא פי' כיון דזיכתה לו תורה שרשאי לקדשה בע"כ ושלא מדעתה איהו חשיב מקנה ובעל דבר וכממונא היא חשיבה בענין זה וכיון דאיהו הוי מקנה לא סגי דלא להוי כספא דליה דאי איהי שקלא כספא איהי חשובא בעל דבר ואין האב אלא כשליח וא"כ האיך אפשר לו לקדשה בע"כ.

5. ריטב"א דף ג ע"א :

ופרכינן ואימא ה"מ קטנה דלית לה יד אבל נערה דאית לה יד תקדש איהי נפשה ותשקול כספא – איכא למידק והא קרא דאת בתי נתתי בנערה כתיב דהא במוציא שם רע כתיב והתם בנערה ממש הכתוב מדבר דהא כתיב וסקלוה ואלו קטנה לאו בת עונשין הוא. ויש מתרצין דאע"ג דהשתא בשעת עונשין היה גדולה בשעה שקדשה קטנה היתה וה"ק קרא את בתי נתתי כשהיא קטנה וכי תימא וקטנה ל"ל קרא השתא זביני מזובין לה קדושי מבעיא איכא למימר שאני מכירה שלא מכר לו אלא זכותו שהרי אף מרשות אדון יוצאה בנערות אבל קדושין שאינה יוצאה בנערות ולא בבגרות אין אדם מוכר דבר שאינו שלו וכן נראה דעת רש"י ז"ל ואינו נכון. ועיקרו של דברים דודאי בין בקטנה בין בנערה פשיטא לן מילתא שהאב יכול לקדשה מדכתיב את בתי נתתי ובהא כ"ע מודו ולא איפליג לקמן במכילתין אלא בדירה אם יש לה יד לנערה לקדש אף היא עצמה או אביה ולא היא אבל באביה ליכא מאן דפליג ופשיטא לן מילתא דכל היכא דאבי' מקדש לה אפילו כשהיא נערה איהו שקיל כספא וכדאמרין לעיל דהא לא אפשר בלאו הכי אלא היינו הוא דאמרין דנערה דאית לה יד מיהת להתקדש כשאין לה אב כי יש לה אב נמי תקדש איהי נפש' ותשקול כספא כיון שהיא קדשה עצמ' ומהדרינן אמר קרא בנעוריה בית אביה כל שבח נעורים לאביה פי' ולא איצטרין קרא אלא להיכא שקדשה איהי נפשה.

6. תוס' רא"ש דף ג ע"ב :

האב זכאי בבתו בקידושיה מפ' בירושלמי שיש לו זכות בביאה שנותנים לו שכר לקדשה בביאה ואגב כסף וביאה תנא זכאי ומיהא לפום גמ' דידן קרי זכות שיש לו כח לקבל קידושיה:

7. תוס' רא"ש דף ג ע"ב :

וכ"ת נילף מינה פי' נילף קידושי' מהפרת נדרים ואי תקשי לך א"כ לאמה למה לי היינו דקא משני ממונא מאיסור' לא ילפי' כלומר מדאיצטרין לאמה לומר שמעשה ידיה לאביה אלמא ממונא מאיסורא לא ילפי', מי' ק"ל נילף מהפרת נדרים דאביה יכול לקדשה דהוי איסור' מאיסור' וכיון דאביה יכול לקדשה אמרינן השתא אביה מקבל קידושין ואיהי שקלא כספא הילכך נר' לי דפשיטא ליה לתלמודא דאת בתי נתתי איירי בנערה כלו' עכשיו קידשתיה כשהיא נערה ולא כדפרש"י לעי' כשהיא קטנה והכי פרי' לעי' ואימא ה"מ קטנה כלומר בקטנה שייך למימר ק"ו השת' אביה מקבל קידושי' ואיהי שקלא כספא אבל נערה דאית לה יד איהי תקדוש נפשה ואיהי תשקול כספא כלומר כשהיא מתקדשת עצמה יהא הממון שלה והשתא ניחא דלא בעי למילף אלא ממונא ואע"ג דקו"ל כו' יוחנן דאמר לקמ' פ"ב דנערה אביה מקבל קידושיה ולא הוא תלמודא מיהדר לפרושי אליבא דר"ל:

8. פני יהושע דף ג ע"ב :

גמרא ואימא ה"מ קטנה כו' אבל נערה כו' ופירש"י ותוספות אף ע"ג דקרא בנערה איירי לעולם דקדשה בקטנותה עכ"ל. וקשיא לי מאי דוחקין לאוקמי קרא בהכי כדי להקשות ועוד יש לתמוה היאך אפשר לומר דקרא איירי שקדשה בקטנותה והא כתיב ברישא דקרא כי יקח איש אשה ואשה דקרא היינו דוקא גדולה ועיין בזה בחידושינו לקמן דף ד' ע"ב בל' התוספות בד"ה ובעלה ובדף י' בל'

2. קידושין דף מד ע"א :

בעא מיניה רבא מרב נחמן: (מד ע"ב) נערה, מהו שתעשה שליח לקבל גיטה מיד בעלה? כיד אביה דמיא, או כחצר אביה דמיא? כיד אביה דמיא, מה אביה משוי שליח – אף היא נמי משוי שליח. או דילמא כחצר אביה דמיא, ועד דמטיא גיטא לידה לא מיגרשה. ומי מספקא ליה לרבא דמיא? והאמר רבא: כתב גט ונתנו ביד עבדה וישן ומשמרתו – הרי זה גט. ניעור – אינו גט. ניעור אמאי אינו גט – דהויה לה חצר משתמרת שלא לדעתה. ואי סלקא דעתך כחצר אביה דמיא, כי מטא גיטה לידה נמי לא תיגרש, דהויה לה חצר המשתמרת שלא לדעת אביה! אלא לעולם פשיטא ליה דכי יד אביה דמיא, והכי קמיבעיא ליה: מי אלימא כיד אביה לשוויי איהי שליח, או לא? אמר ליה: אין עושה שליח.

רש"י שם: נערה. לרבנן דאמרי מקבלת את גיטה מהו שתעשה אחר שליח לקבל את גיטה בחיי אביה: כיד אביה כו'. הא דאמרי רבנן דהיא עצמה מקבלת מאי סבירא להו ליד אביה דממו לה או לחצר אביה דממו לה: ומי מספקא ליה לרבא. שיהא על אדם בן דעת תורת חצר כשהוא ניעור. ישן והיא משמרתו הרי זה גט. דהויה לה חצר המשתמרת לדעתה על ידה. ניעור אינו גט. דהויה חצר המשתמרת לדעת העבד עצמו ואינו דומה לחצר גמורה דכי אתרבאי חצירה משום דסתם חצר משתמרת על פי הבעלים שגדרה סביב ופוחת ונועל.

3. תוס' כתובות דף מו ע"ב [ד"ה ממונא מאיסורא וד"ה יציאה דכוותה] :

ממונא מאיסורא לא ילפינן. וא"ת נילף מהפרת נדרים דאביה יכול לקדשה דהיינו איסורא מאיסורא וממילא שמעינן דכספא דאביה הוי כדאמר לעיל השתא אביה מקבל קידושיה איהי שקלה כספא וי"ל דאיסורא דאית ביה ממונא מאיסורא דלית ביה ממונא לא ילפי':

היציאה דכוותה קא ממעט. פי' בקונטרס בלשון שני וכן פירש רבינו חננאל דכוותה היינו מה התם בנערה אף הכא נמי להאי אדון מרבינן כסף בנערה ואין נראה דאכתי תקשי ואימא לדידה אלא פירוש הקונטרס עיקרו והשתא כיון דשמעינן מהאי קרא דכספא דאביה הוי סברא הוא דאיהו נמי מקבל דהשתא אביה שקיל כסף קדושיה ואיהי תקדוש נפשה:

התוספות בד"ה כל הבוטל ותמצא נחת מזה ומזה. תו קשיא לי במאי דמקשינן הכא אימא נערה דאית לה יד דקדשה איהי נפשה ואיהי תשקול כספא ומסקינן מקרא דיציאה דכוותיה ממעט דכספא דאבוא וא"כ ע"כ דאין לה יד לקדש עצמה דאי ס"ד דמקדשה נפשה תיקשי להיפך השתא איהי מקדשא נפשה אבוא שקיל כספא ואפילו את"ל דמהא לא קשיא דאיכא למימר דאבוא מינה דידה קא זכי אם כן לא הוי משני הש"ס אהא דמקשה מעיקרא תקדש איהי נפשה אע"כ דכולה מילתא מקרא יליף ולקמן דף מ"ג פליגי ר"י ור"ל בקידושי נערה דלר"ל היא ואביה מקבלי קידושין ולרבי יוחנן לכ"ע אביה ולא היא ושקיל וטרי הש"ס טובא בטעמיה דר"י וכולהו מסברא ולא מיייתי מקרא דהכא.

9. תוס' ר"ד דף ג"ב: וכי תימא נילף מבשת ופגם שאני בשת ופגם כו' – קשיא לי דהא מדווי רחמנא בשת ופגם לאב מצנין למילף דוכי אביה לקדשה למנוול ומוכה שחין בעל כרחא, וכיון שלמדנו שהאב יכול לקדשה מסברא למדנו שכסף קידושיה שלו כדאמרן לעיל והאי קרא בנערה כתיב. ונראה לי לתרץ שאין התלמוד מקשה שלא יוכל אביה לקדשה שהדבר ידוע שיכול לקדשה אפילו בעודה נערה דקרא דאת בתי נתתי לאיש הזה בנערה כתיב ולא כדפריש המורה כגון דקידשה כשהיא קטנה אלא אפילו כשהיא נערה ילפינן מיניה דמצי לקדשה בעל כרחא. והכי מקשה תינח קטנה דלית לה יד כלל יקדשה אביה ויזכה בכסף קידושי' אבל נערה דאית לה יד אף על פי שהאב יכול לקדשה כדילפינן מאת בתי נתתי גם היא תקדש עצמה בלא דעת האב ותישקול איהי כספא ויהיו בה זוכות שתי ידיים יד אביה וידה. וכיון שגם היא יכולה לקדש עצמה בלא דעת האב גם אם קידשה אביה לא יזכה בכסף קדושיה והשתא אתי שפיר דלא ילפינן קידושין מבשת ופגם.

10. בית הבחירה למאירי דף ג"ב: ולענין הסוגיא מיהא יש לשאול והאיך תעלה על דעתנו לפרש את המקרא בקטנה והרי כתוב והוציאו את הנערה איפשר שקידשה כשהיא קטנה ונעשית נערה וזינתה ושמא תאמר בקטנה מה הוצרך ללמדה השתא זבוגי מזבין לה קבולי קדושיה מיבעיא איפשר שלא זכתהו תורה אלא בשיעור מועט לשש שנים אבל לקדשה לאדם אחר עולמית לא והוצרך לומר שבקטנה מיהא אביה מקבל קדושיה אבל נערה דאית לה יד שהרי מצינו בה שהיא מקבלת גיטה אף בחיי אביה ואף כשהיא ברשותו ר"ל שלא נשאת עדיין אלא שנתארסה וכמו שאמרנו נערה המאורסה היא או אביה מקבלין את גיטה כמו שיתבאר תאמר כן בקדושין והילכך איהי תיקדש נפשה ואיהי תשקול כספא ומהיכן בא שלא תהא היא יכולה לקדש עצמה ולהיות הכסף שלה והביאה מסברא והוא שאמר מסתברא דיציאה דכותה קא ממעט כלומר כשם שאתה ממעט ואומר אין כסף לאדון כך אני מדקדק אבל יש כסף לאדון והוא האב וכשם שמקרא זה בנערה כך אתה מדקדק אבל יש כסף לאדון בנערה וזהו יציאה דכותה אדון באדון ונערו בנערו זהו היא מסקנת הסוגיא וכן הלכה שאין לנערה יד כלל לקבל קדושין בחיי אביה אלא אם כן יצאה מרשותו על ידי נשואין כגון נשאת ונתאלמנה או נתגרשה בנערוהא הא נערה בחיי אביה ושהיא ברשות אביה אינה יכולה לקדש עצמה אלא אביה מקבל קדושיה והם שלו:

11. חידושי רעק"א כתובות דף מו ע"ב: גמרא ואימא ה"מ קטנה וכו' אלא מסתברא דכי ממעט רחמנא יציאה דכוותה קא ממעט. נראה לפרש דשוב לא תקשי נערה איהי תקדש נפשה דהשתא דידעינן דע"כ הכסף קדושין דאביה, שוב ילפינן הקדושין עצמן מהפרת נדרים, דל"ש ביה מעתה ממונא מאיסורא לא ילפינן, כיון דאין הממון תלוי באיסור דבין כך וכך הוי הממון של האב. והתוס' פירשו כיון דשמעינן דכספא לאביה, סברא הוא דמקבל נמי הקידושין, דהשתא נמי איהי תקדש נפשה ואביה מקבל כספא, ותמיהני על פירושם דבשלמא להיפוך שייך לשאול שפיר השתא אביה מקדש ואיהי תשקול, דמהיכן תזכה היא בכסף דאביה, אבל להקשות איהי תקדש נפשה ואביה שקיל, זה אינו קושיא, די"ל דהתורה זכתה את אשר לה לאביה, כמו מעשה ידיה שזיכתה לו. ותו תימא דאם זה יסוד מוסד דאם איהי מקדשת נפשה א"א שיהא כסף לאביה, א"כ איך קאמר בריש קידושין (דף ד') וצריכא דאי אשמעינן מעשה ידיה משום דמתזנה מיניה, והא בפשוטו ליכא למילף כסף קידושין ממעשי ידיה, דהא י"ל דאביה א"י לקדשה, ומש"ה ע"כ הכסף שלה דאם יהיה דיריה ע"כ יאה יכול לקדשה וזה א"א למילף ממע"י וצע"ג.

12. חידושי רעק"א כתובות דף מו ע"ב: תד"ה ממונא, וי"ל דאיסורא דאית בה ממונא. ק"ל הא נוכל למילף דאב זוכה בקידושי שטר וביאה דהוי איסורא גרידא והדר ילפינן גם קידושי כסף מכח דאתקשו היות לה הדר:

13. משנה תורה לרמב"ם הלכות אישות פ"ג הי"א:

יא האב מקדש את בתו שלא לדעתה כל זמן שהיא קטנה וכשהיא נערה; רשותה בידו שנאמר: "את בתי נתתי לאיש הזה", וקדושיה לאביה. וכן הוא זכאי במציאתה ובמעשה ידיה, ובכתבתה או נתגרשה או נתאלמנה מן הארוסין — הוא זכאי בכל עד שתבגר. (דברים כב, טז) לפיכך מקבל האב קדושי בתו מיום שתולד עד שתבגר. ואפלו היתה חרשת או שוטה, וקדשה האב — הרי היא אשת איש גמורה. ואם היתה בת שלש שנים ויום אחד — מתקדשת בביאה מדעת אביה; פחות מכאן — אם קדשה אביה בביאה, אינה מקדשת.

14. קונטרסי השיעורים שיעור ה אות ז: והגרע"א שם לשיטתו כתב לפרש דברי הגמרא דשוב לא תקשי גבי נערה מנלן דהאב מקבל הקדושין, משום דהשתא דידעינן מדרשא דיציאה דכוותה קא ממעט דעל כל פנים כסף הקדושין דאביה, שוב ילפינן הקדושין עצמן מהפרת נדרים דלא שייך ביה מעתה ממונא מאיסורא לא ילפינן, כיון דאין הממון תלוי באיסור דבין כך ובין כך הוי הממון של אב. ונראה הא דלא ניחא להו להתוס' לפרש כפירוש של רע"א, משום דסברי תוס' דקדושין עצמן מקרי ממונא, וממילא אעפ"י דידעינן מקרא דהממון הוא של האב מכל מקום גם הקדושין עצמן לא מצי למילף מהפרת נדרים משום דממונא מאיסורא לא ילפינן, וכן הרי מבואר שם להדיא בתוס' ד"ה ממונא וז"ל: וא"ת נילף מהפרת נדרים דאביה יכול לקדשה דהיינו איסורא מאיסורא וממילא שמעינן דכספא דאביה הוי וכו', וי"ל דאיסורא דאית ביה ממונא מאיסורא דלית ביה ממונא לא ילפינן עכ"ל. ורע"א לשיטתו הקשה גם על דברי תוס' אלו הא נוכל למילף דאב זוכה בקידושי שטר וביאה דהוי איסורא גרידא והדר ילפינן גם קידושי כסף מכח דאתקשו היות לה הדר, ולענ"ד אין כוונת תוס' דקדושין הוי איסורא דאית ביה ממונא משום כסף הקדושין, כמו שהבין הגרע"א. אלא כוונתם דבקדושין עצמן יש בהן ענין שיווי כמו ממון ולא דמיא להפרת נדרים דאינו אלא איסור גרידא, ולכן גם שטר וביאה לא מצי יליף מהפרת נדרים וכמו שנבאר בס"ד דפליגי בסברא זו אבות העולם.

ובתוס' הרא"ש בסוגיין ד"ה וכו' ת נילף מינה כ' וז"ל: מי' ק"ל נילף מהפרת נדרים דאביה יכול לקדשה דהוי איסורא מאיסורא וכיון דאביה יכול לקדשה אמרינן השתא אביה מקבל קידושין ואיהי שקלא כספא, הלכך נר' לי דפשיטא ליה לתלמודא דאת בתי נתתי איירי בנערה כל' עכשיו קדשתיה כשהיא נערה ולא כדפירש"י לעיל וכו' והשתא ניחא דלא בעי למילף אלא ממונא וכו' עכ"ל, הרי סבירא ליה להרא"ש כסברת רע"א הנ"ל דקדושין עצמן מיקרי איסורא גרידא, אבל התוס' הנ"ל הרי פליגי בזה על הרא"ש ותירצו דגם קדושין עצמן אי אפשר למילף מהפרת נדרים, וסברי דגם קדושין עצמן מיקרי ממונא.

15. קידושין דף ה ע"ב: כסף מיהא באישות לא אשכחן בעל כרחא.

רש"י שם: כסף באישות מיהא לא אשכחן בעלמא בע"כ. ואפ"ה קונה כאן ואף על כרחא כגון אב מקבל קידושין לבת קטנה אף אני אביא חופה:

16. ריטב"א דף ה ע"א: כסף נמי איתא באמה העבריה בע"כ. פי' רש"י שכן האב מוכר את בתו קטנה בכסף בע"כ. ולא נהירא דכיון דקטנה היא אינה ברשות עצמה ואביה הוא מקבל והוא בעל דבר והמכר נעשה מדעתו הא לא חשוב בע"כ דאנן בע"כ של מקנה קאמרינן והכא איכא דעת מקנה ומדעת' לא איכפת לן. ותו דאי משום הא חשיב בע"כ היכי מהדרינן דבאישות בע"כ לא אשכחן שהרי האב יכול לקדש בהו קטנה או נערה בע"כ ואע"פ שרש"י ז"ל נשמר בכאן דה"ק דלא אשכחן בעלמא כסף באישות בע"כ דאלו בקידושין דהכא אכתי לא קים לן ולא נהירא דהא אפילו לא משכחינן ליה בעלמא מאי איכפת לן כיון דאנן צד השוה פרכינן ועוד דאי בעלמא קאמרינן מאי איריא בע"כ אף מדעתה לא משכחינן לה. ובתוספ' היו מתרצין דסתמא דמילתא בקידושין ניחא לה ומדעתה הוא אבל מכר לא ניחא לה והוי בע"כ. ולא נהיר' שהרי אף כשהיא נערה ובת דעת מוסרה למנוול ומוכה שחין ואפילו היא צווחת. אבל הלשון כמו שפי' ר"ת ז"ל כסף נמי איתא באמה העבר' שהאדון מייעד אותה בכסף דשפוחות אפי' בע"כ של אב ומהדרינן דבכסף הנותן לאישות לא אשכחן שיהא בע"כ שעיקר מכירה זו לשפוחות היתה וע"ד שכתב קבל אביה קדושיה כסף זה אבל שטר וביאה איתנה בעיקר בעל כרחא שטר בגירושין וביאה ביבמה:

17. רמב"ן דף ג ע"ב: וכי תימא נילף מבושת ופגם – פרש"י נילף כסף קדושיה מכסף קנסא או מבושת ופגם. ואיכא למידק בושת ופגם מנא לן דאביה הוי דנפקא לן בכתובות (מ'): משום דאי בעי מסר לה למנוול ומוכה שחין, כלומר שהאב זכאי בקדושי בתו, אם כן השתא דאכתי לא קיימא לן דקדושין דאב היכי ידעינן בושת ופגם. וי"מ מבושת ופגם דקטנה יליף, והכי קאמר מבושת ופגם דקטנה ודאי דאב הוי אע"ג שיש לה יד לכך דהא

ממילא אתו לה ולא בעו יד אף כסף קדושין דנערה אעפ"י שיש לה יד דאב הוי והוא הדין לבושת ופגם דנערה, ומפרקינן שאני בושת ופגם דאביה נמי שייך בהו, כלומר שאני התם לפי שבידו למסרה למנוול ומוכה שחין שהיא אינה יכולה לקדש את עצמה לפי שאין לה יד אבל כסף קדושה של נערה והוא הדין לבושת ופגם של נערה דידה הוה. ואחרים אמרו דבושת ופגם אף של נערה דאב הוי מפני שבידו למסרה למנוול ומוכה שחין כשהיא קטנה והיא פגומה לעולם. ואם תאמר אם כן בוגרת נמי, וי"ל בוגרת כיון דנפקא ליה מרשותיה לגמרי אין אומרים הואיל וכשהיתה ברשותו יכול לפגמה יזכה אף ביציאה מרשותו, אבל נערה ברשותו היא למעשה ידיה ולהפר נדריה. ואין דברים הללו מחוורים כל הצורך.

ויש מרבותינו הצרפתים ז"ל שמפרשים בודאי שהאב רשאי לקדש בתו נערה דכתיב את בתי נתתי וכל נתינות במשמע אף למוסרה לחופה כדפרש"י (בכתובות מ"ז), ואי אפשר לומר כשמסרה כשהיא קטנה, דהא כתיב ואם אמת היה הדבר וסקלוה, ואי כשמסרה לחופה כשהיא קטנה בחנק היא, וכיון שלמדנו שהאב רשאי לקדשה לכל מי שירצה אף כשהיא נערה ממילא למדנו שכסף בושתה ופגמה שלו דאי בעי מסרה למנוול ומוכה שחין. והא דאמרין לעיל הני מילי קטנה אבל נערה, הכי פירושא ואימא הני מילי קטנה שהאב רשאי לקדשה וכיון שהוא רשאי לקדשה ולא היא עצמה אי אפשר שכסף קדושין יהא שלה שהרי האב לא מחמתה הוא זוכה ולא מחמת שליחות. שהרי היא אין לה לא יד ולא שליחות, אבל נערה דאית לה יד אימא דמצי איהי נמי לקדש נפשה ואיהי תשקול כספה כשהיא קדשה את עצמה, ובעינין למפשט מהפרת נדרים שהכל ברשות האב שאלו היתה ברשות עצמה כלל הואיל ונדרה מודעתה האריך יפר האב, וכן נמי מכסף קנסא ילפינן דלעולם הוי דאב הכסף וכיון שכן ודאי איהי לא מקבלה קדושה דהאריך אפשר שהיא מקבלה קדושה ואביה ישקול כספא.

18. מהרש"א – חידושי הלכות כתובות דף מו ע"ב : בד"ה ואימא לדידה כו' אי לאו הוה שום משמעות מויצאה חנם שיהא כו' עכ"ל והא נמי קא קשיא ליה למקשה השתא ולא אסיק אדעתיה שום משמעות ואם כן אימא לדידה ויתורא דויצאה חנם נמי למאי אתא והשתא שפיר הקשו התוס' למאי דמשני השתא אביה כו' לא יתריך כלום אקרא דויצאה חנם למאי אתא וק"ל:

19. מהר"ם מלובלין כתובות דף מו ע"ב : בד"ה יציאה דכוותה קא ממעט וכו' עד מה התם נערה אף כאן נערה. נראה דר"ת מפרש הקושיא דפריך בגמרא ואימא לדידה ר"ל ואימא הא דקא מרבינן אין כסף לאדון זה אבל יש כסף לאדון אחר היינו אב אימא הני מילי בקטנה דלית לה יד אבל בנערה דאית לה יד כספא לדידה הוה כדפריך על פסוק את בתי נתתי לאיש הזה ולכך מסיק בשמעתין יציאה דכוותה קא ממעט מה התם נערה אף כאן נערה ולכך הקשו התוס' דאכתי תקשי ואימא לדידה הוי כפי' הקושיא לפרש"י לפירוש הראשון וגם משמעות הלשון ואימא לדידה לא משמע כפי' ר"ת וזה כוונת התוס' בקדושין דף ד' במה שכתבו שם בסוף דבור המתחיל יציאה דכוותה וכן משמע לשון הקושיא עיין שם:

20. שו"ע אבן העזר סימן לו סעיף א: האב מקדש את בתו שלא לדעתה, כל זמן שהיא קטנה. וכן כשהיא נערה, רשותה בידו וקדושה לאביה. וכן הוא זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובכתבתה. אם נתאלמנה, או נתגרשה מן הארוסין, הוא זכאי בכל עד שתבגר. לפיכך, מקבל האב קדושי בתו מיום שתולד עד שתבגר; ואפלו היתה חרשת או שוטה וקדשה האב, הרי היא אשת איש גמורה. ואם היתה בת שלש שנים ויום אחד, מתקדשת בביתה מודעת אביה. פחות מכאן, אם מסרה אביה לקדושי ביהא, אינה מקדשת.

הגה: יש אומרים דאין קדושין תופסין בנפל, ואם קבל אביו בו קדושין והמקדש קדש אחר כך אחותו, צריכה גט (אור זרוע).

21. חלקת מחוקק ס"ק א : וכן הוא זכאי במציאת' וכו'. ואם נתנו לה מתני' יש להסתפק אם דומה לכסף קדושין או דוקא קידושין לאביה משום דאי בעי מסר לה למנוול אבל כל שזיכו לה אחרים מתנה אין לאביה כלום ולא דמי למציא' מידי דהוי אאשה שג"כ במתני' הקרן לעצמה רק שהבעל אוכל פירות כמ"ש הרא"ש פ"ק דקדושין בשם הירושלמי ואף על פי שמציאת האשה לבעלה:

22. בית שמואל ס"ק א : וקידושה לאביה. ילפינן מקרי' ויצאה חנם ובמציאה אמרינן הטעם אי בעי מסר אותה למנוול ומשמע קידושה לאביה כל מה שמקדי' אותה אף על גב בפרוטה יכול לקדש והמותר הוי מתנה מ"מ זוכה אביה יש למילף מזה מי שנותן מתנה לבתולה זוכה אביה וכו"מ בתוי' פ"ר"ש דף מ"ו שכתב אין למילף מציאה דשייך לאביה מן כסף קידושין משום מציאה מטריח את עצמה להגביה א"כ מתנה שפיר יש למילף, אף על גב דכתבו שם בסוף כסף קידושין שאני משום דיש לו פסיד' דיוצאת מרשותו א"כ גם מתנה אין למילף דהא בל"ז צריך ישוב

בתוסי' למה לא כתבו בתחילת דבריהם למילף מציאה מן קדושין שאני קדושין דיוצאת מרשותו אע"כ פרכי' זו לא כתבו אלא בסוף דבריהם לענין מה הצד אז פרכינן כל דהו וכן ראיתי בחדושי מהרש"א, וכ"ז איירי כשהיא אינה סמוכה על שלחנו כמ"ש בתוסי' שם דף מ"ו וע' בח"ה סי' ע"ח:

23. באר היטב ס"ק א : במציאתה – כתב ב"י אעפ"י שמציאתה ומעשה ידיה אינם ענין לקדושין כתבם רבינו משום דבחדא מחתא מחתינהו. ובה"י כתב טעם אחר ע"ש. וב"כ ח' על דקדוקי הבי"י דמש"ה הביא כאן דזכאי במציאתה דלפי שאמר כסף קדושה שלו. דמשמע דאפ"י הם מאה מנה הכל של אב ולא אמרינן דלא זכה האב אלא במה שראוי להתקדש בו דהיינו פרוטה אבל היתר מפרוטה הוי מתנה בעלמא ויהי' שלה משה"ה אמר וכן זכאי במציאתה וכו' ע"ש לכאורה יש ללמוד מזה מי שנותן מתנה לבתולה זוכה אביה. אבל באמת אינו מוכח דלא כתב הבי"ח דהוי לאביה אלא המותרת על כסף קידושין. הואיל ובא מתחלה ע"י קידושין. והתורה יזכה לאב בכסף קידושין ולא חילק אם הרבה או בפרוטה לעולם הוי לאביה. משא"כ במתנה דעלמא אפשר דהוי כמו ירושה שמפורש במתני' בהדיא דאינו אוכל פירות בחייה אלא יעשו לה סגולה ולא הוי לאביה. ואין להביא ראיה מתוסי' דכתובות דף מ"ו ע"ב ד"ה זכאי במציאתה וכו' שכתב שם דאין למילף מציאה מכסף קידושין וכו' משום מציאה מטריח את עצמה להגביה וכו' ע"ש. א"כ משמע מתנה שפיר יש למילף מכסף קידושין. דהא אינו דא"כ קשה נמי נילף ירושה מכסף קידושין דהוי לאביה דנמי אינה מטריח כמו מתנה ע"ש ובמהרש"א. וכן הח"מ מסופק במתנה. אבל הבי"ש כתב בפשיטות דהוי לאביה ע"ש. ולא דק כמו שכתבתי. ועוד לדבריו הוי מתנה לאביה מדאורייתא כמו כסף קידושין א"כ קשה קושית התו' שם ונילף מציאה מתרווייהו וכו' וא"ל תירץ תוספת שם דמה להנך שהאב נפסד על ידיהן וכו' איכא למימר מתנה יוכיח ע"ש ודו"ק. גם י"ל לפי מ"ש תוסי' שם לבסוף כסף קדושין שאני משום דיש לו פסיד' דיוצאת מרשותו וכו' א"כ גם מתנה אין למילף וא"ל כסברת המהרש"א דלענין חדא מחדא לא פרכינן הך פירכא והביא ראיה מפ"ק דקדושין ע"ש. אינו ראיה היא דשם רצה למילף מעשה ידיה מכסף קדושין אינו יוכל לומר הך פירכא שכן האב נפסד דבמעשה ידיה נמי מפסיד כסברת תוסי' כאן. אבל לעולם אי ילפינן מציאתה מכסף קדושין שפיר פרכינן מה לכסף קדושין שכן האב נפסד וא"כ לא מצי למילף מתנה מכסף קדושין ובאמת יוכל לומר הך פירכא דהאב נפסד לעיל דלא כמהרש"א ודו"ק:

24. שיטה מקובצת כתובות דף מו ע"ב : התם לגבי אדון נפקא ליה מרשות אדון לגמרי דשוב אין לו רשות במעשה ידיה הלכך דין הוא שאם היה שם כסף יהיה של אדון אבל הכא אכתי מחסרא מסירה לחופה ולא יצאה מרשות האב כלל ואינו מפסיד כלום בקידושין הללו א"כ למה יהיה הכסף שלו ומשני בהפרת נדרים מיהא נפקא לה מרשותיה הלכך הוא מפסיד ביציאה זו הלכך דין הוא שיהא הכסף שלו ולהכי נמי לא משני לענין אכילת תרומה מיהא נפקא ליה מרשותו ואם היא בת כהן ונתארסה לישראל אינה אוכלת בתרומה כדאיתא ביש מותרות משום דבעי לאשכוחי שהאב נפסד ביציאה זו שאינו יכול להפר נדרים דומיא דיוצאת האדון א"ל אשמועינן דין השוה בכל הנשים. הרא"ש ז"ל:

25. ר"ן על הרי"ף קידושין דף יח ע"א בדפי הרי"ף : אבל לקידושין דברי הכל אביה ולא היא: וק"ל כו' יוחנן ומפרש טעמיה בגמ' דקדושין דמדעתה דהא בעינן דעת המקנה אביה ולא היא שהתורה זכתה לו אבל גירושין שישנן בעל כרחיה בין היא בין אביה דמה לנו ולדעתו כי מקבל ליה איהו נמי בעל כרחיה הוא:

26. הריטב"א דף ג ע"ב : אלא מסתברא דיוצאה דכוותה קא ממעט – פי' והכי דרשינן אין כסף ביציאה לאדון זה אבל יש כסף ביציאה האחרת לאדון אחר ומנו אב וילפינן מינה קדושין אפילו היכא דקידשה נפשה ואלו קדשה אביה לא צריך קרא ופרכינן והא לא דמי' האי יציאה כו' כלומר היכי ממעטינן מיוצאה זו יציאה (זו) דקדושין דהא בקדושין ליכא יציאה כלל שהרי עדיין היא ברשות אביה עד שתכנס לחופה ופרקינן דהתם נמי איכא יציאה כיון דלענין הפרת נדר' מיהת נפקי ליה מרשותיה וכיון דאיכא שם יציאה אע"ג דלא דמיא לגמרי ליציאה זו שיוצאה מרשות אדון לגמרי ולא נשתייר לו בה זכות שפיר איכא למידרש אבל יש כסף ביציאה אחרת לאדון אחר. כן נראה לי.